

Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä

11.10.2024

Pertunmaan kunnan eroamisesta kuntayhtymästä

Toimeksiannon tausta

Toimeksianto perustuu BDO Oy:n 26.9.2024 antamaan tarjoukseen Koulutuskeskus Salpaus - kuntayhtymälle ("Kuntayhtymä"). Toimeksiantoon sovelletaan tarjouksen liitteinä olleita BDO:n neuvonantopalveluiden yleisiä ehtoja.

Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymän jäsenkunta Pertunmaa on tehnyt päätöksen kuntaliitoksesta Mäntyharjun kanssa. Molempien kuntien valtuustot hyväksyivät liitoksen toukokuussa 2024, ja valtioneuvosto vahvisti päätöksen 6. kesäkuuta 2024. Kuntaliitos astuu voimaan 1. tammikuuta 2025. Käytännössä tämä tarkoittaa Kuntaliiton tulkinnan mukaan sitä, että Pertunmaa oikeushenkilönä lakkaa olemasta ja jäsenkunnan lakkaaminen kuntaliitoksessa merkitsee myös jäsenyyden lakkaamista kuntayhtymässä.

Mäntyharju-Pertunmaan yhdistymishallitus on kokouksessaan 30.9.2024 päättänyt, että Mäntyharjun kunta ei liity Kuntayhtymän jäsenkunnaksi.

Tässä muistiossa arvioidaan Pertunmaan kunnan eroamista Kuntayhtymästä sekä peruspääoman palauttamista.

Tämän toimeksiannon tarkoituksena ei ole suorittaa tilintarkastusta. Tilintarkastuksen tarkoitus on antaa lausunto tarkastuksen kohteesta tai sen osista, emmekä tässä selvityksessä anna vastaavaa lausuntoa toimeksiannon kohteesta tai sen osista. Pyydämme huomioimaan, että BDO Oy toimii Kuntayhtymän tilintarkastajana. Tämä toimeksianto on kuitenkin suoritettu erillään tilintarkastustoimeksiannoista ja myös eri henkilöiden toimesta.

Tämä muistio on tarkoitettu Tilaajan ja sen johdon käyttöön. Muistiotia ei saa luovuttaa kolmannelle ilman BDO Oy:n etukäteistä kirjallista suostumusta.

Helsingissä 11.10.2024

Alpo Ronkainen
Osakas, yritysjärjestelyt

Heikki Mustonen
Osakas, lakipalvelut

Jäsenkunnan eroamisesta

- Kuntayhtymän perussopimuksen 4 §:n mukaisesti:

Jäsenkunnan, joka haluaa erota kuntayhtymästä, tulee ilmoittaa siitä kuntayhtymän hallitukselle. Eroaminen tapahtuu kalenterivuoden päättyessä jäsenkunnan ilmoitettua eroamisesta vähintään vuotta aikaisemmin.

Jäsenkunnan erotessa kuntayhtymästä sille suoritetaan yhtymäkokouksen päätöksellä kunnan osuus tai osa nettovarallisuudesta, ottaen huomioon sekä eroavan jäsenkunnan että toimintaa jatkavien jäsenkuntien asema. Vastuiden jakautuminen arvioidaan ja sovitaan tapauskohtaisesti. Mikäli muut kunnat eivät lunasta eroavan kunnan osuutta nettovarallisuudesta tai osaa siitä, alennetaan peruspääomaa.

Mikäli kuntayhtymän nettovarallisuus on negatiivinen, eroava jäsenkunta on yhtymäkokouksen päätöksellä velvollinen suorittamaan kuntayhtymälle kunnan osuuden negatiivisesta nettovarallisuudesta. Mikäli jäsenkunnan eroaminen koskee vain osaa kuntayhtymän toiminnasta, koskee edellä tarkoitettu jäsenkunnan osuus vastaavasti tätä toimintaa.

Korvaus jäsenkuntaosuudesta ja kunnan korvaus kuntayhtymälle suoritetaan tasasuuruksina erinä viiden (5) vuoden aikana eron voimaantulosta lukien.

- Kuntaliiton Kuntayhtymälle toimitetun vastauksen mukaan käytännössä jäsenkunnan lakkaaminen kuntaliitoksessa merkitsee myös jäsenyyden lakkaamista kuntayhtymässä ja tällöin tilanne vastaa pitkälti jäsenkunnan eroamista. Kun kuntayhtymän jäsenkunta lakkaa oikeushenkilönä olemasta kuntaliitoksen johdosta, siirtyvät sen jäsenosuuteen perustuvat saamiset kuntayhtymältä tai velat kuntayhtymälle uudelle kunnalle, ellei muuta ole sovittu. Tällöin menetellään kuntajakolain (1698/2009) 36 §:n mukaisesti. Uuden kunnan (Mäntyharju) tulee päättää, että liittyykö se kuntayhtymään jäsenkunnaksi. Kuten todettua, on yhdistymishallitus päättänyt, että se Mäntyharju ei liity Kuntayhtymän jäseneksi.
- Koska Pertunmaa kuntana lakkaa, ja Mäntyharju on päättänyt, ettei se liity Kuntayhtymään, voidaan tulkita, että yhdistymishallituksen päätös käytännössä tarkoittaa sitä, että Pertunmaan kunta eroaa Kuntayhtymästä.
- Pertunmaan ja Mäntyharjun yhdistymishallitus on ilmoittanut, että Mäntyharju ei liity Kuntayhtymään. Perussopimuksen mukaisesti voidaan tulkita siten, että ero astuu voimaan vasta 1.1.2026, koska Pertunmaan sijaan tuleva Mäntyharjun kunta on ilmoittanut, että se ei tule Kuntayhtymän jäseneksi päätöksellään 30.9.2024.
- Käsitksemme mukaan vuoden 1.1.2025 - 1.1.2026 osalta puhevaltaa käyttää Pertunmaan sijaan tuleva Mäntyharjun kunta, jolle Pertunmaan kunnan sen jäsenosuuteen perustuvat saamiset ja velat Kuntayhtymältä siirtyvät.
- Tässä tapauksessa käytännössä tarkoituksenmukaisinta olisi se, että Pertunmaan eroaminen tapahtuisi jo vuoden vaihteessa 2025 ja, että Pertunmaan jäsenkuntaosuus maksetaan Mäntyharjun kunnalle (jolle kuntayhtymän jäsenkuntaosuudet ovat siirtyneet) esimerkiksi vuoden 2024 tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen sen osoittaman nettovarallisuuden mukaisesti. Mikäli näin haluttaisiin toimia, vaatisi se kuitenkin tiukasti tulkittuna perussopimuksen muutosta, joka tulisi käsitellä kaikissa jäsenkuntien valtuustoissa, joka on hyvin aikaa vievä prosessi.

- Jäsenkunnan eroamista koskeva perussopimuksen sääntely erityisesti määräaikojen osalta on käsityksemme mukaan kirjoitettu Kuntayhtymän ja muiden jäsenkuntien asemaa suojaavaksi. Mikäli näistä määräajoista (eroaminen tapahtuu aikaisemmin ja kuntaosuus palautetaan aiemmin kuin 5 vuoden kuluessa) poiketaan yhtymäkokouksen yksimielisellä päätöksellä, voidaan ajatella, että päätös olisi Kuntayhtymän ja muiden jäsenkuntien edun mukainen. Yhtymäkokouksessa on edustus kaikista jäsenkunnista. Riski, että päätöksestä valitettaisiin, olisi varsin maltillinen, mutta sitä ei voida kokonaan poissulkea, koska perussopimuksen sanamuoto sinällään ei mahdollista näistä asetetuista määräajoista poikkeamista.

Sisältyykö jaettavaan nettovarallisuuteen Kuntayhtymän ylijäämää

- Perussopimuksen mukaisesti jäsenkunnan erotessa kuntayhtymästä sille suoritetaan yhtymäkokouksen päätöksellä kunnan osuus tai osa nettovarallisuudesta, ottaen huomioon sekä eroavan jäsenkunnan että toimintaa jatkavien jäsenkuntien asema.
- Sanamuodon mukaisesti nettovarallisuudella voidaan ymmärtää sekä peruspääomaosuutta että tätä osuutta vastaavaa Kuntayhtymän ylijäämää ja muuta varallisuutta.
- Asiassa on kuitenkin huomioitava, että Kuntayhtymän ylijäämä ei ole muodostunut Pertunmaan kunnan toimesta.
- Saatujen tietojen mukaan Kuntayhtymän ylijäämä on muodostunut ammatillisen koulutuksen rahoituslainsäädännön ja Kuntayhtymän omien tuottojen ja kulujen erotuksena.
- Koulutustoiminnan rahoitusta sääntelee muun muassa laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta. Sen mukaisesti vastaanotettu rahoitus tulee kohdentaa rahoituspäätöksessä mainittuun toimintaan. Mahdollista ylijäämää ei voida käyttää muuhun toimintaan, eikä sitä voida jakaa Kuntayhtymän jäsenkunnille ylijäämänä. Valtionavustuslain 13 §:n mukaan valtionavustus saadaan käyttää ainoastaan valtionavustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen.
- Kuntayhtymän omien tuottojen osalta ylijäämä käytetään lähtökohtaisesti puolestaan muuhun Koulutus kuntayhtymän toiminnan kehittämiseen ja perussopimuksen mukaisten tehtävien hoitamiseen. Tämäkään ylijäämä ei ole käsityksemme mukaan muodostunut Pertunmaan kunnan jäsenlaskutuksesta.
- Käsityksemme mukaan asiassa on siten selvää, että ylijäämää, joka on muodostunut valtionavustuksista, ei voida jäsenkunnan erotilanteessa jakaa eroavalle jäsenkunnalle.
- Edelleen muu ylijäämä ei ole kertynyt laskutuksesta jäsenkunnilta.
- **Johtopäätös:** Nähdäksemme nettovarallisuuden palauttamisessa on siten kyse ainoastaan peruspääomaosuuden palauttamisesta. Valtionrahoitukseen perustuva ylijäämä ei voida jakaa jäsenkunnille. Muiden tuottojen osalta perusteena voidaan käyttää sitä, että ylijäämä ei ole muodostunut laskutuksesta eroavalta jäsenkunnalta. Tältä osin Kuntayhtymän yhtymäkokous voinee kokonaisarvioon perustuen päättää olla jakamatta myös tätä muista tuotoista muodostunutta ylijäämää.

Seuraavista vaiheista

- Käsityksemme mukaan yhtymäkokous voi käsitellä Pertunmaan kunnan eroamisen takia suoritettavan peruspääoman palautuksen yhtymäkokouksessa toukokuussa 2025.
- Pertunmaa ei ole tällöin enää Kuntayhtymän jäsen, vaan ero on tapahtunut 1.1.2025, kun Pertunmaan kunta on lakannut olemasta.
- Peruspääoman palautus suoritetaan Mäntyharjun kunnalle. Käsityksemme mukaan, koska Mäntyharjun kunta ei ole Kuntayhtymän jäsenkunta, ei Mäntyharjun kunta osallistu toukokuussa 2025 pidettävään yhtymäkokoukseen.